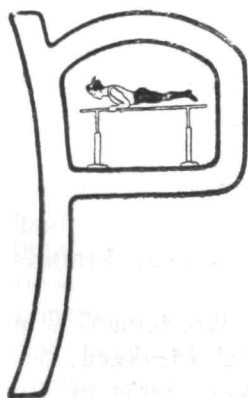

F. PALNAK:

Slike iz živalstva.

od tem naslovom smo se namenili, da vodimo »Zvončkove« čitatelje k raznim živalim, da vidijo in spoznajo, kako in kje te žive. Nismo obdelali vsega živalstva po vsem svetu, zato bi morali podajati obširne knjige, le nekaj malega smo odbrali iz življenja onih živali, ki jih — razum naših domačih živali — najčešče vidimo ali pa o njih slišimo. Pisali smo o njih in njihovem življenju, kakor nam pripovedujejo o tem razni raziskovalci*, ki so gledali to življenje po raznih krajih vse zemlje, kamor so potovali z namenom, da so gledali in raziskovali, potem pa so vpisali uspehe teh proučevanj.

Z namenom, da zbudimo v »Zvončkovih« čitateljih veselje do prirode in njenih stvarstev, smo napisali te slike. Če bodo tem našim mladim prijateljem slike ugajale ter izpolnjevale pri njih svoj namen, bomo zadovoljni s svojim uspehom in poplačano bo naše delo.

Kralj živali.

Hladna noč je sledila vročemu afriškemu dnevu, in pastir na pristavi je že pozaprl čredo govedi, ovac, koz in konj v ograjo. Trdno je ta spletena iz trnjevih vej in krepkega dračja meter na debelo in tri metre visoko. Krave, ovce in koze so že pomolžene, in pastir se je že odpravil v kolibo, ki si jo je spletel znotraj ograjenega prostora iz trsja. Ovce še blekečejo nekaj časa za svojimi mladiči, polagoma se spravlja žival k počitku.

Pri sestavi so mi rabili kot pisani viri k mojim redkim lastnim opazovanjem sledeče knjige: Brehms Tierleben; allgem. Kunde d. Tierreiches* — 4. izd. prof. dr. O. zur Strassen; Fr. Erjavec: »Domače in tuje živali.« — izd. D. S. M.: dr. Lj. Poljanec: »Prirodopis živalstva«; Schmeil: »Lehrbuch d. Zoologie« iz l. 1917.; Hennings: »Die Säugtiere Deutschlands«; R. Kipling: »Džungla«; Sven Hedin: »Von Pol zu Pol I. — III.«

Sčasoma se je vse umirilo, vse je pospalo. Le psi so ostali čuječi na straži, da odženejo tatú, ki bi oprezoval zunaj ograje.

Naenkrat sredi noči — kakor da je zagrmela zemlja. Najprej se dvignejo iz daljave trije, štirje počasni glasovi, ki jih je slišati kakor mogočno stokanje. Tem sledé posamezni glasovi hitreje in hitreje, zopet so zategnjeni in močnejši ter močnejši. V nočno temo se razlegajo ti rjoveči glasovi in v daljnih daljavah jim odgovarjajo enaki.

V hipu se je zbudilo na pristavi vse; nobeno oko ni več zaprto. Ovce se plašne stiskajo ter se zaletavajo v ograjo, da bi pobegnile, goved stoji kakor ukopana, izbuljene oči uprte proti strani, odkoder prihaja rjojenje, ter prosi z glasnim stokanjem hropeč pomoči. Konji se spenjajo in prhajo skozi nozdrvi ter se umikajo k pastirjevi kolibi, navadno tako pogumni psi cvilijo ter se stiskajo v tropi med konje.

Vsi poznajo ta glas. Levu, kralju živali, prihaja iz mogočnih prsi, rjoveč, kakor da hoče te raznesti. Proti tlom obrnjen kliče, kakor da hoče prisiliti zemljo, naj mu pove, kje da si laliko poišče nocoj svoj plen. In glas se odbija od tal ter se raznaša silen in ogromen po vsej planjavi.

Spet vse tiho. Le v ozračju valovi še oddaleč rjojenje, ki je oznanilo pričujočnost smrti. In to pričakuje v staji vsako bitje, vse je nemirno, vse brez uma, brez razsodnosti. Pastir gleda skozi malo okence vun na svojo čredo. Da bi jo šel branit, čuvat? Plašne so njegove oči in život mu trepeteta, v srcu pa se mu dviga molitev za pomoč in prav narahlo se mu budi upanje, da ga obvaruje Previdnost in Dobrotljivost strašnega kraljevskega obiska . . .

A naenkrat prileti v vse to pričakovanje zviška veliko, temno — in pastirju je izginilo upanje. Zakaj dobro vé, kaj je padlo tako težkega; dobro jih pozna dve zelenkasti luči, ki gorita v tem velikem, temnem. Že sliši, kako je padel udarec po najbližji dveletni junici . . .

In na nji leži lev, svoje oči — oni zelenkasti luči — uprte vanjo, polne roparske poželjivosti in zmagalskega veselja. Močno zobovje je že pregriznilo vrat živali, ki se ni utegnila braniti. Roparjev rep s trdim rogom v šopu na koncu šviga po zraku ter svari splašene živali, ki so zrle na smrt ene od svojih, naj se ne bliža nihče. Za hip spusti okrutnik žival pod seboj, da vidi, če je še kaj življenja v njej. Še enkrat se zasadi zobovje vanje, in ne gane se več. Zamolklo rjoveč glas naznanja okolici, da je našel kralj živali svojo večerjo. Tedaj dvigne lev svoj plen v gobcu, zažene se z neznansko silo ter preskoči ograjo. Zunaj ostane v pesku še globoka sled, kamor je skočil.

Pastir, ki je zrl na ta rop pri svoji čredi, se uda v svojo usodo, čreda sama se oddahne od strahu. Vsi vedo: Kralj, neomejen vladar v svojem ozemlju je lev. Sam nalaga krvavi davek ljudem in živalim, sam ga pobira. Ne prosi za pravico; vzame si jo sam, kajti kralj je, mogočnež.

Za nocoj si je vzel svoj delež in zanesel si ga je v skrivališče, kjer se pogosti z njim. A ne gosti se sam. Njegovo rjojenje so čule hijene ter je vzele za vabilo na večerjo. Zdaj stoje okrog gostečega se leva z izteg-

njenim jezikom ter čakajo, kedaj jim prepusti njihov kralj ostanke in odpadke. Šele ko se nažre ta sam ter se obrne proti domu, plane druhal na kosti in kar je na njih, obira, se masti ter žre, dokler more. Če je še kaj ostalo, si privoščijo to za dné jastrebi, ki pospravljajo kraljevsko mizo levovo. —

S koncem kraljevske večerje se je pripeljalo na nebo solnce ter razsvetilo zemljo. Kralj živali pa leže tedaj k počitku. Izbral si je skrivališče v gostem bičevju in v veliki travi ob obrežju reke, kamor si hodi lahko čez dan gasit žejo. Tako skrivališče ima po delj časa isto, ali pa si ga tudi menjava. Lev kakor je ter vajeu brezdelja, se seli s pastirji in njihovimi čredami, se pomika za antilopami in zebami, ki so menjale svoj pašnik in če si je izvolil ravno njihovo čredo za svoj živež.

Ko se je prespal, vstane tudi po dnevu ter odide na nizek griček, kjer mirno leži in pregleduje svoje lovišče. Ne lovi navadno za svitla; če pa mu ni prinesla večerje ne prva ne druga noč, si poišče zalogaj tudi ob belem dnevu, vzame ga iz srede črede ter ga shrani za večer.

K vodi, kjer počiva lev, prihajajo pit tudi antilope in zebre. Pred čredo stopa vodnik, ki je najpogumnejša in najmočnejša iz trope antilop ali zeb. Pride čredo prvih, ki so sorodnice naših divjih kozá. Lepe, ljubke in vesele so, velike kakor srne, rjavkaste, gladke in s kratkim, čopastim repom, na glavicu imajo rahlo uvite roge. Prihajajo proti večeru, ko je že ponehala najhujša vročina. Vodnik pred čredo ne napravi nobenega koraka, predno se ne prepriča, da je vse varno. Od vetra se bližajo, da zavohajo svojega krvoločnega kralja prej kakor ta nje, in lahko še o pravem času pobegnejo. Vodnik se ustavi, posluša, gleda, voha — še trenotek in v hipu se obrne ter zbeži v največji naglici. Druge mu slede; hitro in lahno dvigajo živahna bitja svoje noge, na daleč se predstavljajo nežni parkeljci. A vzlic hitrosti se zgodi dostikrat, da vjame in pobije lev katero.

Pravtako je z zebami, s temi po vsem živötu belimi in z rjavimi ali črnimi progami povprek pisanimi, divjimi konji.

Celo dvainpol metra dolga, do tri metre visoka žirafa, ki nosi svojo konjevu podobno glavo v višini petih do šestih metrov, mora dovoliti, da jo zajaše kralj živali. Zagriže se ji v rjavi, z belimi čveterokoti porisani vrat, in v divjem diru gre ježa v pustinjo. Seveda ne za dolgo; žival omaga pod jezdečevo težo, oslabi vsled izgube krvi, in močni ropar jo kmalu ustrahuje in pobije.

Znabiti edina žival, ki se je lev ne loti, je povodni konj, ki živi v Nilu in po planjavah ob njem. Kaj bi tudi s tem orjakom? Nad štiri metre je dolg, velikanska glava mu je štirioglatá, v gobcu nosi čvrste čekane, kožo pa ima debelo, da je ne prebije krogla iz navadne puške. Kadar rjove povodni konj, in grmi njegov glas preko pustinje, vodá ter obširnih gozdov in goščav, utihne tudi lev in molčé posluša.

(Dalje prih.)